

Урок трудового навчання для 6 класу

Тема: Властивості текстильних матеріалів. Асортимент тканин, ниток, інструментів, пристосувань для вишивання

Мета:

освітня:

- ознайомити учнів із класифікацією властивостей тканин, асортиментом тканин і ниток, видами інструментів і пристосувань для вишивання; особливостями підбору тканин і ниток для виготовлення вишитого виробу;

розвиваюча:

- формувати розуміння того, що властивості тканин залежать від волокнистого складу тканин, їх структури; навчити добирати матеріали та інструменти для вишивання;

виховна:

- виховувати естетичний смак та культуру праці.

Основні питання:

Інструменти та матеріали:

Тип уроку: комбінований.

Очікувальні результати:

Структура уроку

I. Організаційний момент – 5 хв.

II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів – 15 хв.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Повідомлення теми уроку. – 5 хв.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Властивості текстильних матеріалів рослинного походження.

Фізкультхвилинка

2. Матеріали, інструменти й пристосування для вишивання.

V. Закріплення нових знань і вмінь. – 5 хв.

VI. Формування умінь і навичок. Практична робота «Вибір матеріалів для виготовлення вишитих виробів»:

- Інструктаж з БЖД – 2хв.
- Самостійна робота учнів – 21 хв.
- Заключний інструктаж – 2 хв.
- Підбиття підсумків практичної роботи – 2хв.

VII. Рефлексія – 4хв.

VIII. Підсумки заняття, виставлення оцінок 5 хв.

IX. Домашнє завдання – 2 хв.

X. Прибирання робочих місць – 2 хв.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Привітання (створення позитивного емоційного настрою). Перевірка присутніх, перевірка готовності до уроку. Призначення чергових.

Учитель заздалегідь записує на дошці прислів'я «Знання – це скарб, а вміння вчитись – ключ до нього»

Учитель: Діти, прочитайте, будь ласка прислів'я. Як ви його розумієте? (Учитель уважно слухає вислови учнів, а потім висловлює своє побажання).

Бажаю всім вам, любі діти,
Чудовий скарб оцей дістати,
А потім ключиком надійним
Його постійно відмикати!

II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів

Учитель: Зараз слухна нагода «відімкнути скарб» - знання, які ви здобули на попередніх уроках.

1. *Інтерактивна гра «Місткий кошик» - 7 хв.*

Розділити учнів на 4 команди (бригади), роздати листи с намальованими кошиками. Кожна команда записує терміни, які пам'ятають її члени. Кошик повинен бути містким і заповненим.

Через 7 хв. гра зупиняється. Командир однієї з команд зачитує слова. Всі викреслюють терміни, які повторюються. Переможцем стає та команда, в якій записано більше термінів.

2. *Презентація домашнього завдання*

Кожна команда (бригади) презентує свою колекцію тканин (колекція складається вдома). Кожна команда розказує про тканини зі своєї колекції (вид тканини, переплетення ниток, зовнішній вигляд, сировина для її виготовлення, назва тканини, застосування тканини).

Висновок: зовнішній вигляд тканини залежить від способів обробки, від сировини та переплетення в ній ниток.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Учитель: Кожен день людина, здебільшого, починає з того, що одягається. Це стало для нас звичайною справою, тому ми навіть не задумуємося: з чого вироблено одяг? Хто його виготовив?

Затамуймо на хвилинку подих, погляньмо один на одного. Скільки у світі різних речей, і більшість з них виготовлено з тканини. Тканини для пошиття одягу виробляють із волокон різного походження (натурального та хімічного). На сьогоднішньому уроці ми будемо розглядати тканини рослинного походження: бавовняні та лляні.

Повідомлення теми уроку

Тема записується на дошці, а учні в зошиті.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Властивості текстильних матеріалів рослинного походження

1.1. Повідомлення учня «Бавовна – волокно рослинного походження» та інформаційне повідомлення учня «Льон».

1.2. Розповідь вчителя (заповнює таблицю на дошці, а діти в зошитах).

При створенні моделей одягу важливе значення має вибір тканини для виробу. Тканина має мати властивості, які б задовольняли потреби людини. Правильне використання властивостей тканини та вибір фасону, дають можливість виготовити виріб, що відповідає заданій моделі. Властивості залежать від волокнистого складу, переплетення й особливостей обробки.

Властивості тканин

Група властивостей	Властивість	Характеристика
Механічні	Міцність	Здатність тканини витримувати певне зовнішнє навантаження
	Зминальність	Здатність тканини зберігати залом
	Драпірувальність	Здатність тканини утворювати м'які складки
Гігієнічні	Гігроскопічність	Здатність тканини вбирати вологу з навколишнього середовища
	Теплозахисні властивості	Здатність тканини зберігати тепло
	Повітропроникність	Здатність тканини пропускати повітря
	Пилоємкість	Здатність тканини поглинати пил, забруднюватись
Технологічні	Усадка	Зменшення розмірів тканин у разі замочування, прання, волого-теплової обробки
	Обсипальність	Випадання ниток при обрізаних краях
	Розсунення ниток у швах	Зсування ниток в результаті розтягування або згинання тканини
Оптичні	Блиск	Здатність відбивати світло
	Колорит	Співвідношення кольорів
Геометричні	Товщина	Властивість, яка впливає на вибір ниток і голок

	Ширина	Відстань тканини від пруга до пруга
	Довжина	Кількість метрів тканини навитої в кучку
	Щільність	Властивість, яка визначає масу тканини

Механічні властивості тканин

Міцність тканини – важливий показник, що характеризує її якість. Міцність визначають на розривній машині лабораторним методом. Тканин з високою щільністю та густим переплетенням мають високу міцність. В одязі навантаження відбуваються в місцях облягання ліктів, колін.

Зминальність – це здатність тканини після деформації стиснення і згинання утворювати різні замини, зморшки, складки, які можна прибрати після прасування. Зменшити зминальність можна спеціальною обробкою.

Драпірувальність – це показник м'якості тканини та її здатність утворювати спадаючі округлі складки. Гарно драпіруються гнучкі, м'які тканини.

Гігієнічні властивості тканин

Гігроскопічність – здатність тканини змінювати свою вологість залежно від навколишнього середовища. Ця властивість важлива для білизняних тканин. Найбільшу гігроскопічність мають тканини з волокон льону та бавовни.

Теплозахисні властивості – це здатність тканини зберігати тепло, яке виділяється тілом людини. Найкращі теплозахисні властивості мають вовняні тканини.

Повітропроникність – властивість тканин пропускати повітря. Залежить від волокнистого складу, щільності, обробки тканин. Вища у тонких, не дуже щільних тканин.

Пилоємкість - властивість тканин затримувати пил та інші забруднення. Тканини з гладкою поверхнею забруднюються менше, ніж пухнасті й шорсткі.

Технологічні властивості тканин

Усадка – це зменшення лінійних розмірів тканини внаслідок вологи та тепла.

Обсипальність - це здатність ниток випадати з відкритих зрізів з утворенням бахроми.

Розсувальність ниток у швах відбувається в процесі носіння одягу з нещільних тканин. Найчастіше нитки розсуваються у швах щільно обтягаючого одягу.

Оптичні властивості тканин

Блиск – це здатність тканин відбивати світло, яке падає на неї. Залежить блиск від структури волокна й ниток, щільності, характеру обробки, від гладкості на поверхні тканини.

Колір тканини – це здорове сприйняття світла основних спектральних кольорів. Кольори підрозділяються на дві підгрупи: хроматичні – всі кольори спектру та ахроматичні – білий, сірий, чорний.

Колорит – це співвідношення всіх кольорів, які створюють забарвлення тканини. Залежно від колориту: способу обробки, тканини + сурові білі, гладко фарбовані, пістряво ткані, меланжеві, печатні.

Геометричні властивості тканин

Товщина тканини залежить від характеру пряжі і ниток, їх щільності, обробки й переплетення. Впливає на підбір ниток і голок при обробці, на вибір моделі, на режим прасування. Характеризує теплозахисні властивості.

Ширина тканини впливає на вибір моделі, розкладання лекал під час розкрою. Випускають тканини шириною 65 – 180 см.

Довжина – це кількість метрів тканини навитої в куску. Текстильна промисловість виробляє тканини від 10 до 150 м. Це залежить від виду та щільності.

Щільність тканини залежить від товщини, характеру ниток і пряжі, виду переплетення, обробки.

Фізкультхвилинка

*Працювали довго, вчились,
Ой, рученьки втомились,
А щоб краще працювати,
Треба трохи втому зняти.
Раз – підняти руки вгору,
Два – сплесни перед собою.
Три – схились до самих п'ят,
А тепер рівненько статъ.
Знов сплесни перед собою,
Нахились до самих п'ят,
Сідай знову працювати.*

2. Матеріали, інструменти й пристосування для вишивання

2.1. Інтерактивна гра «Мікрофон»

- Які інструменти, матеріали та пристосування використовують під час вишивання?
- Яке призначення п'яльців?
- Які вимоги висовують до якості голок?
- Які вимоги висовують до властивостей тканин для вишивання?

(Учитель виправляє, доповнює відповіді учнів).

2.2. Розповідь учителя з демонстрацією зразків матеріалів, інструментів і пристосувань.

Тканина

Асортимент – це сукупність матеріалів різноманітних за структурою та зовнішнім виглядом, виготовлених із різної сировини, але однакових за призначенням.

Тканину для вишивання добирають залежно від призначення виробу. Це можуть бути: полотно, маркізет, батист, сукно, шовк, сатин які використовують для вільної вишивки. А тканини полотняного переплетення

особливо популярні в лічильній вишивці. Полотняне переплетення створює тло для візерунка. на такій тканині вишивають хрестиком, штапівкою.

Канва використовується для особливої вишивки. Вічка канви, зазвичай, повністю закривають вишивальними стібками. Існують різні види канви: проста одинарна, подвійна, килимова, у велику клітинку і навіть пластикова.

Найзручніша для вишивання лічильним хрестиком є канва «Аїда» (100% бавовна).

Пластикову канву використовують для вишивання й виготовлення різних виробів, що мають добре тримати форму (куточки на комп'ютер, ялинкові прикраси, скриньки.).

Накладну канву використовують для вишивання на тканині, що не має постійного числа ниток, або занадто дрібного переплетення для лічби. Ця канва висмикується після закінчення роботи.

Нитки

Нитки для вишивання добирають відповідно до товщини тканини, характеру малюнка й техніки виконання вишивки. Вони можуть бути бавовняними, шовковими, вовняними, синтетичними, але мають відповідати головній вимозі – бути міцними і не линяти під час прання.

Найпоширеніші нитки – це муліне. Їх виготовляють з кращих сортів бавовни. Вони бувають різних кольорів і відтінків. Такі нитки складаються з шести окремих ниток, які скручені між собою в одну товсту нитку. Довжина мотка таких ниток становить 40 м.

Для вишивання на полотні, сукні та інших грубих тканинах використовують товсті бавовняні та шерстяні нитки. Для машинної вишивки використовують катушкові нитки різних кольорів.

Голки

Для вишивання хрестиком краще використовувати гобеленову голку. У таких голок заокруглений кінець (у голок для шиття - гострий). Така голка розсуває волокна тканини і велике подовжене вушко, у яке легше протягувати нитку, складену в кілька разів. За допомогою таких голок легше відокремлювати і розраховувати нитки. Гобеленові голки мають різні номери. Чим більший номер, тим тонша нитка. Для вишивання хрестиком користуються голками з номером 22, 24, 26, 28.

Для вишивання зручно мати такий набір голок:

1. товсті – для вишивання на цупких тканинах ірисом, шерстяними нитками;
2. середньої товщини й тонкі – для вишивання муліне й катушковими нитками.

П'яльці

П'яльці необхідні для утримання тканини в натягнутому стані й запобігання стягування вишитої роботи. Вони бувають дерев'яні, металеві, пластикові.

Прості круглі п'яльці (діаметром від 20 до 25 см.) складаються з двох обручів. Розмір зовнішнього обруча регулюється за допомогою гвинта. Тканина розправляється в п'яльцях рівномірно, щоб нитки її не перекошувались.

Наперсток

Наперсток потрібний для проштовхування голки через тканину при вишиванні без п'ялець, при підштовхуванні країв виробу. Наперсток буває металевим або пластиковим. Його надягають на середній палець правої руки. Наперсток не повинен стискати палець, або спадати з нього (добирається за номером пальця).

Ножиці

При вишиванні використовують побутові ножиці, або спеціальні – маленькі з гострими кінцями й відточеними лезами.

V. Закріплення нових знань і вмінь

Інтерактивна гра «Так чи ні»

- Міцність, драпірувальність – це механічні властивості. (+)
- Здатність зберігати залами це драпірувальність. (-)
- Обсипальність – випадання ниток при обрізаних краях. (+)
- Усадка, обсипальність, розсунення ниток у швах – технологічні властивості. (+)
- Блиск і колорит – геометричні властивості. (-)
- Здатність тканини убирати вологу з навколишнього середовища називають гнучкістю. (-)
- Для вишивання хрестиком використовують гобеленові голки. (+)
- Наперсток не потрібен для проштовхування голки через тканину при вишиванні без п'ялець. (-)
- Тканини полотняного переплетення особливо популярні в лічильній вишивці. (+)
- Найпоширеніші нитки для вишивання є муліне. (+)

VI. Формування умінь і навичок.

1. Практична робота

« Вибір матеріалів для виготовлення вишитих виробів»

2. Інструктаж з БЖД

2.1. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги під час виконання практичної роботи.

2.2. Повторення правил безпечної роботи з ножицями, голкою.

2.3. Самостійне виконання завдань практичної роботи.

3. Послідовність виконання роботи:

3.1. Уважно роздивись запропоновані зразки тканин та обери 2-3 із них для вишивання.

I варіант – для вишивання лічильними швами.

II варіант – для вишивання вільними швами.

- 3.2.Обери нитки для вишивання за товщиною та товщиною та кольоровою гамою.
- 3.3.Перевір нитки на міцність фарбування: намочи нитку, заклади її в білу тканину і попросуй гарячою праскою. Залиши ті зразки ниток, які не линяють.
- 3.4. Обрані зразки тканин і ниток наклеї у зошит.
- 3.5.Роботу виконуй з дотриманням правил безпечної праці.
- 4.Поточний інструктаж (індивідуальний, груповий, якщо потрібно).
5. Заключний інструктаж.
6. Самостійний та взаємоконтроль учнів.
7. Підбиття підсумків практичної роботи.

VII. Рефлексія

Вправа «Незакінчені речення»

Учитель пропонує учням зачитати та продовжити речення:

- *Найцікавішим для мене на сьогоднішньому уроці було...*
- *Я дізнався для себе...*
- *Опрацьований матеріал на уроці мені знадобиться для...*

VIII. Підсумки заняття.

Виставлення оцінок в журнал, в щоденники.

IX. Домашнє завдання

- Написати міні твір «Вишивані вироби в нашій оселі».
- Принести вишиті вироби.

Високий рівень: підготувати повідомлення або презентацію «Вишивка – традиційний вид декоративно-ужиткового мистецтва»

X. Прибирання робочих місць, майстерні